

SVEDOK OKRIVIO NATO ZA KOSOVSKI EGZODUS

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Srpski zvaničnik tvrdi da su Albanci Kosovo napustili zbog bombi NATO-a, ali priznaje i da su srpske snage činile zločine.

Na suđenju nekolicini bivših državnih rukovodilaca, koji se terete za ratne zločine, jedan bivši srpski zvaničnik je ove sedmice izjavio da je NATO-bombardovanje, a ne vojska, prinudilo Albance da pobegnu s Kosova.

Bivši šef Sekretarijata unutrašnjih poslova (SUP) u istočnokosovskoj opštini Gnjilane, Dušan Gavranić, izjavio je kako je kampanja bombardovanja glavni razlog zbog kojeg su civili 1999. napustili prigradska naselja.

„Razlozi su uvek bili isti. Strahovali su od bombardovanja, jer nije prestajalo . . . Čim bi stanovnici приметili da se vojska kreće u blizini njihovog sela, oni bi otišli, jer su znali da je vojska meta“, rekao je Gavranić Tribunalu.

Gavranić je svoj iskaz dao kao svedok odbrane na suđenju bivšem šefu kosovske policije, general-pukovniku Sretenu Lukiću, koji se za ratne zločine tereti kao jedan od „kosovske šestorke“ – zajedno sa bivšim srbijanskim predsednikom, Milanom Milutinovićem; bivšim potpredsednikom jugoslovenske vlade, Nikolom Šainovićem; bivšim načelnikom generalštaba jugoslovenske vojske, Dragoljubom Ojdanićem; te bivšim komandantima jugoslovenske vojske Nebojšom Pavkovićem i Vladimirom Lazarevićem.

Oni su optuženi za organizovanje ubistva više stotina kosovskih Albanaca, kao i prisilnu deportaciju 800,000 ljudi iz regiona tokom 1998. i 1999.

U optužnici protiv Lukića se navodi da je on kao načelnik štaba srbijanskog Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP) na Kosovu, „zagovarao, podsticao, olakšavao, ohrabrivao i/ili praštao činjenje zločina“ u periodu od maja 1998. do juna 1999.

Gavranić je sudu opisao kako su u aprilu 1999. žitelji napustili selo Prilepnica nadomak Gnjilana.

Tužilaštvo navodi da su srpske snage „u naselje Prilepnica ušle otprilike 6. aprila 1999., i naredile meštanima da odu. Oni su ih poslušali i pokušali da se prebace u neko drugo selo, ali su ih snage SRJ-a [Savezna Republika Jugoslavija] i Srbije vratile“.

No, Gavranić tvrdi da nije bilo tako. On je sudu rekao kako nije otkrio da je iko tim ljudima rekao da odu.

„Razgovarajući s oficirima . . . Nisam bio u stanju da ustanovim da je iko tim meštanima rekao da se isele“, kazao je on na sudu.

„Nismo imali nikakvih informacija koje bi nagoveštavale da je bilo ko sa kim smo u vojsci Jugoslavije mogli da stupimo u kontakt tako nešto naredio ili rekao.“

Gavranić je potom objasnio kako su meštani, nakon što su vraćeni, naredne sedmice ponovo napustili selo, jer su ih na to nagnale bombe NATO-a. Po rečima svedoka, seljani su se, u nepreglednoj koloni, zaputili ka Makedoniji.

Kada je reč o vremenskom okviru uzastopnih napuštanja sela Prilepnica, Gavranićev iskaz se poklapa sa navodima iz optužnice, ali postoji razlika u pogledu osnovnog uzroka.

Tokom unakrsnog ispitivanja, tužilac se usprotivio Gavranićevoj tvrdnji da srpski zvaničnici nisu naredili evakuaciju. Tužilac se pozvao na drugačiju izjavu seoskog imama, Abdulahima Šaćirija (Abdulhaqim Shaqiri), koji se u septembru 2006. pred sudom pojavio kao svedok optužbe. No, Gavranić je uzvratio tvrdnjom da je izvršio detaljne provere.

„Rekao sam vam da nismo mogli da utvrdimo ko im je to naredio . . . Sve konsultacije koje smo obavili nakon što su se 6-og [aprila] vratili, pokazuju da niko od meni poznatih vojnih starešina nije imao nikakvu predstavu o tome ko je to mogao učiniti“, kazao je on.

Gavranić je potom opisao kako su i civili iz ostalih sela u aprilu 1999. takođe napustili to područje. Po njegovim rečima, žitelji sela Srebnice zaputili su se 6. aprila - nakon što im je vatra progutala čitavo naselje - ka pretežno albanskom području Vranja.

U optužnici se navodi da su „širom čitave opštine Gnjilane snage SRJ-a i Srbije sistematski spaljivale i uništavale kuće, prodavnice, spomenike kulture i svetilišta kosovskih Albanaca“.

No, na pitanje kako je izbila vatra koja je žitelje primorala da napuste selo, Gavranić je odgovorio: „Bombardovanje, bilo je bombardovanje, šuma je bila u plamenu“.

Iako je insistirao na tome da su NATO-bombe, a ne paljenje ili zahtevi za evakuacijom, doveli do odlaska seljana, svedok je pred sudom ipak pomenuo i 184 zločina - uključujući ubistva, pljačku i palež - koje su srpske snage pod njegovom komandom u tom periodu počinile na pomenutom području.

Rekao je i da su ti zločini bili istraženi „pošto su se sve uobičajene [policijske] aktivnosti nastavile“, te da je zakonski limit od tri dana pritvora tokom tih istraga bio produžen na 30 dana.

Gavranić je potom ukazao i na to koliko je policija na tom području tada bila savesna. Zabrinut mogućnošću da izbeglice na putu ka makedonskoj granici budu napadnute od strane Oslobođilačke vojske Kosova (OVK), on je - po vlastitim rečima - organizovao patrolu od tri ili četiri policajca koji su predvodili kolonu.

„Kada bi ljudi videli da je tu policija, niko ne bi napadao“, kazao je on.

Međutim, imam Šaćiri je posvedočio da je bio napadnut nakon što je kolona stigla do granice. Na traženje sudije da pojasni gde su se u to vreme nalazili policajci, Gavranić je potvrdio da su oni bili na čelu kolone koja je brojala „nekoliko hiljada“ ljudi.

Potom je nekoliko pitanja svedoku postavio i Šainovićev branilac. Šainović je u to doba bio potpredsednik jugoslovenske vlade, a tereti se za učešće u zajedničkom zločinačkom poduhvatu, koji je podrazumevao i upravljanje ministarstvom policije. Tužioci tvrde da je on angažovao dobrovoljce „koji su prethodno već sudelovali u teškim zločinima koji su nad civilima počinjeni u drugim sukobima, uključujući i Kosovo 1998. godine“.

Na pitanje odbrane o tome da li mu je Šainović tražio izveštaje, odnosno da li je jugoslovenska vlada imala bilo kakva ovlašćenja nad srbijanskim Ministarstvom unutrašnjih poslova, svedok je odgovorio odrečno. Takođe je porekao da je video bilo kakav dokument kojim se tokom 1999. na Kosovu uvodi objedinjeno komandovanje.

„Ja . . . nikada nisam video nikakav dokument koji je imao tu vrstu zaglavlja, ‘zajednička komanda’, ili bilo šta slično,“ rekao je on.

Simon Jennings je izveštač IWPR-a iz Haga.

Location: Kosovo

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/svedok-okrivio-nato-za-kosovski-egzodus>